

ומבארין: **אביי דייק מרישא** דקתני דשחיטת כותי מותרת כשישראל עומד על גביו — **טעמא** משום דישראל עומד על גביו הוא דשרינן, אבל אם היה רק נכנס ויוצא — לא מכשרינן לשחיטתו!

ואילו **רבא דייק מסיפא: טעמא דבא ומצאו ששחט** הוא דצריך לבדוק אם יאכל ואם לאו, אבל אם היה הישראל יוצא ונכנס בשעת שחיטת הכותי שפיר דמי, ושוב אין צורך לבדוק אם יאכל ממנה.

ופרכינן: **ולאביי** — קשיא דיוקא דדייק רבא, מדקתני **סיפא** בא ומצאן שחוטין הרי הוא בודק את הכותי אם אוכל משחיטתו, ומשמע שאם היה הישראל יוצא ונכנס בשעת שחיטה אין צורך לבדוק.

ומשנינן: **אמר לך אביי: "יוצא ונכנס" נמי, "בא ומצאו" קרי ליה!** כיון שלא היה הישראל נוכח במשך כל זמן השחיטה הרי אחר השחיטה הוא בגדר של "בא ומצא" כשהם שחוטין.

ותו פרכינן: **ולרבא** — קשיא רישא, דמשמע דרק היכא דישראל עומד על גביו שרי ולא בנכנס ויוצא.

ומשנינן: **אמר לך רבא: "יוצא ונכנס" נמי — כ"עומד על גביו" דמי.**

והשתא הוינן בהמשך הברייתא, דקתני: **כיוצא בו, מצא בידו דקוריא של צפורין** — קוטע ראשו [של אחד הצפורין ונותן לו].

ואמאי שרי לאכול אחר שאכל הכותי את

ומשנינן: **רבא** — לדבריו **דאביי** קאמר [ואביי לא סבירא ליה הא דאמר רבא שמומר לתיאבון בודק סכין ואוכל משחיטתו], ולכן קאמר ליה רבא אמאי לא קא מוקמית לה ביוצא ונכנס ששחיטתו כשרה לכתחילה, וכדמוכח לה ממתניתין דייך נסך שאין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא דיו שיהיה יוצא ונכנס. וליה [לרבא עצמו] לא סבירא ליה דבעינן לאוקמי בנכנס ויוצא, אלא מוקי לה במומר לתיאבון, שבודק סכין ונותן לו, ואוכל לכתחילה משחיטתו. ואם לא בדק — בודק סכיננו אחריו ושחיטתו כשרה בדיעבד.

תנו רבנן: שחיטת כותי — מותרת!

במה דברים אמורים, כשישראל עומד על גביו ורואה ששחט כהלכה, אבל אם בא ומצאו ששחט — הותר הישראל כזית בשר ונותן לו לכותי. **אכלו הכותי — מותר לאכול משחיטתו, ואם לאו — אסור לאכול משחיטתו!**

כיוצא בו, אם מצא הישראל בידו של הכותי דקוריא [מחרוזת] של צפרים שחוטות — קוטע הישראל ראשו של אחד מהן, ונותן לו לכותי. **אכלו הכותי לראש הצפור — מותר לאכול משחיטתו, ואם לאו — אסור לאכול משחיטתו!**

אביי, דאמר לעיל דאם היה הישראל רק נכנס ויוצא אסור לאכול משחיטתו — דייק מרישא דברייתא כדבריו.

רבא, דהתיר את שחיטתו אם היה ישראל נכנס ויוצא — דייק מסיפא דברייתא כדבריו.

לשחיטת כותי בבהמה [שאחר כך אכל ממנה כזית] שמא אין מקפידים הכותים על הלכות אלו, והרי הלכות אלו אינן כתובות במפורש בתורה אלא הן הלכה למשה מסיני?

אלא, בהכרח, כיון דאחזיקו בהו הכותים בשמירת אותן ההלכות — אחזיקו בהו. ותו ליכא למיחש שמא אינם מקפידים על הלכות אלו. ואם כן, **הכא נמי**, ביחס לשחיטת עוף, כיון דאחזיקו בשחיטת עוף — אחזיקו.

ואמרינן: הא דהוינן בה השתא אי אחזוק כותיים היא חזקה שאפשר לסמוך עליה ואי לא אחזוק [והיינו על אף שהחזיקו במצוה אין לסמוך על החזקתם בה] בהלכתא **דלא כתיבא** — פלוגתא דתנאי היא.

דתניא: מצת כותי — מותרת לאכילה בפסח, ולא עוד אלא שאדם יוצא בה ידי חובתו של אכילת מצה בלילה הראשון של פסח.

רבי אליעזר אומר מצת כותי באכילה לפי שאין הכותים בקיאים בדקדוקי מצות בישראל, שאין הם יודעים לשמור שלא תחמיץ, כי אין הם מבחינים בדרגות החימוץ [בין שיאור לסידוק, ובין הכסיפו פניה של העיסה ללא הכסיפו פניה].

רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרי הם הרבה מדקדוקין בה, ואפילו יותר מישראל. הלכך, כיון שהחזיקו במצות מצה, הרי הם בקיאים בה בכל דקדוקיה, ויכולים ישראל לאכול מצה שנעשתה על ידם.

אמר מר: מצת כותי מותרת, ואדם יוצא בה

ראשו של אחד הצפורים, ליחוש דלמא האי, אותו ציפור בלבד, הוא דהוה שחיט שפיר, ולכן אכלו, כיון שהכירו שנשחט כראוי על ידו, אך הרי יתכן שאת שאר הציפורים הוא שחט שלא כהלכה [ואין הוא חושש שישראל יאכל אותן], ומגלן להסתמך על אכילת ראשו של אחד הצפורים כדי להתיר את אכילת שאר הציפורים?

אמר רב מנשה: [סימן מכני"ם איזמ"ל בזכרי"ם] הכא איירי במכניסין הישראל לציפורים תחת כנפיו בשעה שבודק את הכותי, שאין הכותי יודע לאיזה עוף שייך הראש שאכל.

ואכתי פרכינן: **ודלמא סימנא** הוה יהיב ליה לכותי בגויה של אותו הראש של הציפור, ולפיכך אכלו, וממילא אין ראייה שהאחרים נשחטו כהלכה?!

ומשנינן: **אמר רב משרשיא: הכא איירי דמסמסם ליה מסמוסי**, שהישראל מעך וכתש את ראש העוף כך שגם אם היה בו סימן הוא נימוח, ואין להכירו.

ופרכינן: אכתי כיצד סמכינן על אכילת ראש העוף על ידי הכותי — **ודלמא קסברי כותים כי אין שחיטה לעוף מן התורה**, כיון שלא נאמר בתורה "זביחה" בעוף אלא בבהמה בלבד, ואם כן יתכן ולא שחט כהלכה ובכל זאת אוכל את הראש משום דקסבר אין איסור באכילת עוף שלא נשחט כראוי?!

ודחינן: **ולמעמיד**, דחששת שמא סוברים הכותים שאין שחיטה לעוף מן התורה, אם כן, הלכות שחייה, דרסה, חלדה, הגרמה ועיקור — מי כתיבן? ואמאי לא חיישת

ידי חובתו בפסח.⁽¹¹⁾

ודנה הגמרא: **פשיטא** דאדם יוצא בה ידי חובתו, דהא אמרת דמצת כותי מותרת, ואם כן סמכינן על מה שהוחזקו במצות מצה לעשותה כהלכתה!?

ומשנינן: מהו דתימא שאכן בקיאיין הם הכותים בשמירת המצה שלא תחמיץ, אבל לא בקיאי בשימור לשם מצת מצוה. וכל מצה שלא היה בה שימור לשם מצת מצוה אין יוצאים בה ידי חובת אכילת מצה בלילה הראשון של חג הפסח. קא משמע לן שגם במצות שימור לשם מצת מצוה הן בקיאיין.

וכן אמר מר: רבי אליעזר אוסר מצת כותי באכילה לפי שאין בקיאיין בדקדוקי מצות.

ומבאר הגמרא: קסבר רבי אליעזר שכותים לא בקיאי בשימור המצה מחימוץ.

וכן אמר מר: רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים, הרבה מדקדקין בה יותר מישראל.

ודנה הגמרא: הא דאמר רבן שמעון בן גמליאל היינו כדברי תנא קמא, שגם תנא קמא מכשיר מצת כותי לצאת בה ידי חובת אכילת מצה!?

ומשנינן: איכא בינייהו מצוה דכתיבא בדאורייתא, ולא ידעינן בהו בכותים אי אחזיקו בה אי לאו.

תנא קמא סבר, כיון דכתיבא ודאי אחזוק

בה, ולא בעינן לידע אי אחזוק בה. ולכן תנא בכרייתא דיוצאים במצה של כותים והוא הדין לכל המצוות הכתובות בתורה סמכינן עלייהו, אף על גב דלא ידעינן אי אחזיקו בה אי לאו, דכיון דכתיבא ודאי אחזוק בה.

ואילו רבי אליעזר פליג, וקא סבר דאפילו אחזיקו בה נמי לא סמכינן עלייהו, משום שאינם בקיאים בדקדוקי מצות.

ורבן שמעון בן גמליאל סבר — אי ידעינן בהו דאחזוק במצוה — אין, אכן סמכינן עלייהו, אבל אי לא ידעינן אי אחזוק — לא סמכינן עלייהו.

ופרכינן: אי הכי, דאוקמינן דתנא קמא מרבה את כל המצוות הכתובות בתורה דסמכינן שהכותים מקיימים אותן כהלכה, ורבי אליעזר לא סומך עליהם כלל, ואילו רבן שמעון בן גמליאל מחלק בין ידעינן דאחזוק בה לבין לא ידעינן אי אחזוק בה, אמאי קאמר רבן שמעון בן גמליאל "כל מצוה שהחזיקו בה כותים", דמשמע מהאי לישנא דבא לרבות, באומרו "כל", יותר מאשר תנא קמא, והרי עתה אמרינן איפכא, שרבן שמעון בן גמליאל ממעט מדבריו, שתנא קמא סבר דכל המצוות דכתיבן באורייתא אפשר לסמוך על הכותים ואילו רבן שמעון בן גמליאל מוסיף תנאי, שרק אם ידעינן דאחזוק במצוה הכתובה אפשר לסמוך עליהם, אך אם לא ידעינן אי אחזוק אי אפשר לסמוך עליהם, אפילו במצוות הכתובות בתורה!

ואם כן, תיקשי: "אם החזיקו" — מיבעי ליה

11. ואף על פי שפת כותי אסורה באכילה, היינו דוקא פת שהכותי לש ועושה בביתו, אבל עיסה

הכל שוחטין

לאכילת נבילות לתיאבון?

כיון דאיכא התירא ואיסורא לפניו, שהרי בידו לשחוט כהלכה ובידו לנבל אותה — לא שביק התירא ואכיל איסורא, אלא שוחט כהלכה.

ודנה הגמרא: **אי הכי, דאמרת דכל היכא דאיכא איסורא והיתרא לפניו לא שביק התירא ואכיל איסורא, אמאי איצטריך ישראל לבדוק לו את הסכין, והרי כי לא בודק הישראל נמי יש לסמוך על בדיקתו של המומר ועל שחיטתו, שהרי לא שביק היתרא ואכיל איסורא!?**

ומשינינן: **חיישינן שאם יבדוק בעצמו את הסכין וימצאנה פגומה, הוא לא יחזור למצוא סכין ראויה כי מיטרח לא טרח המומר לחפש סכין אחרת כדי לאכול התירא.**

אמרו ליה רבנן לרבא: תניא דמסייע לך שסמכינן על עברייך, שאינו עובר להכעיס אלא רק לתיאבון, שאם יש לפניו התירא לא שביק התירא ואכיל איסורא.

דתניא: חמץ של עוברי עבירה שאין מבערין את חמץ לפני הפסח מפני שאינם רוצים להפסיד אותו, ונאסר החמץ בהנאה מדין "חמץ שעבר עליו הפסח", הרי אחר הפסח

מותר מיד ליקח מאותם עוברי עבירה חמץ ב-ט ולאכלו, על אף שודאי לנו שחמץ זה לא נאפה לאחר הפסח, שעוד לא היה שהות אחר הפסח לאפותו, מפני שהן מחליפין את חמץ האסור בחמץ של עובדי כוכבים

לרבן שמעון בן גמליאל למימר, שבהאי לישנא משתמע דרבן שמעון בן גמליאל פליג אתרוייהו — פליג על תנא קמא דאמר דלא בעינן דאחזיקו, ואתא רבן שמעון בן גמליאל למימר דרק אם החזיקו. ופליג נמי על רבי אליעזר דלא סמך עלייהו כלל ואילו לרבן שמעון בן גמליאל אי אחזיקו סמכינן עלייהו.

אלא, הדרינן בהא דאוקמינן דאיכא בינייהו מידי דכתיבא ולא אחזיקו, ואמרינן: איכא בינייהו — מידי דלא כתיבא, ואחזיקו בה.

תנא קמא סבר: כיון דלא כתיבא הרי אף על גב דאחזיקו בה — נמי לא סמכינן עלייהו. אבל מצה וכדומה דכתיבא — סמכינן עלייהו בין אחזוק ובין לא אחזוק.

ורבי אליעזר סבר אפילו כתיבא ואחזוק לא סמכינן עלייהו.

ואילו רבן שמעון בן גמליאל סבר: **כיון דאחזוק — אחזוק, והיינו שסמכינן על הא דאחזוק, ואפילו היכא דלא כתיבא.**

והיינו פלוגתא דתנאי, דאמרינן לעיל דמצוה דלא כתיבא אבל החזיקו בה פליגי תנאי, שעתה מוצאים אנו פלוגתא בין תנא קמא לרבן שמעון בן גמליאל אם אפשר לסמוך עליהם כשהחזיקו במצוה שאינה כתובה.

גופא: אמר רבא: ישראל מומר, שהוא אוכל נבילות לתיאבון — בודק ישראל סכין, ונותן לו לשחוט. ומותר לאכול משחיטתו.

מאי טעמא סמכינן על שחיטתו של מומר